

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Kereszty István*

Cím: *Liszt Ferencről*

Forrás: *Szózat*

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Liszt Ferenc

Idő

1921

Személy

Liszt Ferencről

Első életrajza magyarul

Irta: Kereszty István

Most mult el Liszt halálának harmincötödik évfordulónapja; küszöbön három Liszt-könyv megjelenése s amint körütekintek „művelt” osztályaink között: megdöbbent, hogy mennyire nem tudják: ki volt Liszt Ferenc, mi volt ő a művészetnek és mi volt nekünk magyaroknak. . .

Jórészt a régebbi közoktatásügyi kormányok szűk látóköre és a kiadók szűkkeblűsége okozta, hogy zenei irodalmunk annyira szegény, hogy ma, száztiz évvel Liszt születése után és harmincöt évvel halála után, életrajzát magyar könyvben még mindig nem találhatni (leszámítva a lexikonokat, meg egy kisterjedelmű, „A zenevilág nagyjai című gyűjteményt, amely husz éve jelent meg és azonnal a megérdemelt feledésbe merült).

A magyar sajtónak egyik legelső híradása a fiatal Lisztről eddig el volt temetve s csak most fedezte föl *Erődi Jenő* a fiatal, de máris ismert színészelbuvár, aki bár a zene nem szakmája: az idevágó közleményeket is szemmel tartja s így látta meg a „*Hazai s Külföldi Tudósítások*” 1828. évi Pünköst-Hava 3. napján (szombaton) megjelent 36. számában ezt az érdekes följegyzést, melyet az ő szíveségéből iktathatok ide:

„Mennél nagyobb elmetehetséget kíván a mesterséges hangoknak megfogása, s mennél különösebb ügyességet mutat azoknak helyes gyakorlása: annál nagyobb figyelemre és álméltóságra méltó az, a ki elmetehetségének nagy megfoghatóságát, gyakorlásának jeles tökéletességével egybe kaptcsolja. Illy ritka tünemény ragadott el hennünket a mult Tsötörtökön, midőn a „Hét Választó Fejedelmek” nevezetű Vendégfogadónak palotájában *Liszt Ferenc*, Soprony Vármegyei *Tizenegy esztendő* Ifjatska a Hangmesteri te-

hetséget a Klaviron közhangszerükre kifejtette. Hazánknak Nagyjai, kik minden Hazafi igyekezeteket gyámolítani ditsőségöknek tartják, mind Pestről, mind Budáról igen számosan megtisztelték, valamint a két városnak tsinosabb része is nagy részvétellel jelen volt. Játzott az Ifju Mester Schneider Fridriktől lévő Ouvertura után egy nagy Concertet, és nagy Variatiókat Moschelestől; (közben Elisabeth Operából Duet-töt és egy áriát Libussa Operából Teiber kisasszony és Babnigg énekeltek;) végre ő az akkor feladott thema szerint szabad Fantáziájából gyönyörű Variatiókat. Mindenikben a szép szőke Ifjatska olv ügyességet, könnyűséget, pontosságot, érzést, kellemetes erőt és mesteri fogásokat mutatott, hogy az egész Nemes gyülekezetet gyönyörűséggel eltöltené és bámulásra ragadná. Az ő remek játszásából már kiki azon, kellemetes reménységre fakadott, hogy ő a szép Mesterségek pályáján Hazánknak nagy ditsőségére léssen. Mi ezen Szép Léleknek tsak azért is egészséget, és bosszu életet kívánunk, mivel Hazájának kívánia előbb tsztelete díjját lefizetni, minekelőtte Francia, és Anglia Országokba menne. A hol bizonyára a Magyar Talentumoknak belseületét fog szerezni.”

Valóban Liszt rapszódiai tették a magyar zenét világhírűvé.

Az eddig legjobb Liszt-életrajz, a német Kapp nagy könyve, a magyar adatokat persze nem ismeri. Kár, mert szereti hitelességét és tárgyiaságát dokumentumokkal, források idézésével megpecsételni. Célom van azzal, hogy egy ilyen idézetet kiemeljem: Az imént ismertetett első pesti hangversenyt Liszt ilyen kezdetű szöveggel hirdette: „*Magyar vagyok* s nem tudok nagyobb boldogságot, mint azt, hogy neveltetésem és képzettségem első gyámolcseit, mint legbensőbb hálám és ragaszkodásom áldozatát, drága hazánknak mutassam be. mielőtt elutazom Francia- és Angolországba.” Hozzá fűzöm egy följöldinek itéletét: nem kisebb elméét, mint Schumann, aki 1838-ban

a hollandi Verhulstról szóló kritikában többek közt ezt írja: „ujabb időben mindenféle nemzet és népből látunk fiatal tehetségeket sarjadni: Oroszországból Glinka hire jön, Lengyelhon Chopint adta, Bennet Angliát képviseli, Berlioz Franciaországot, *Liszt mint magyar ismeretes*, Hanssen nagy tehetségéről a belgák beszélnek” stb. S végül még egy adat: ha valahol van jogosultsága a „lokális patriotizmusnak”, a saját fészkére büszke önérzetnek: van ennek helye Bayreuthban, amely nemcsak a „Parsifal” szimpada tett kegyeletes zárándoklat helyévé, hanem a földjében nyugvó Wagner Richardnak és Liszt Ferencnek teteméi is. És a bayreuthi helyi sajtó mégis, mikor 1916 nyarán ott Pembaur József, Liszt volt tanítványa, mesterének műveiből hangversenyt rendezett: a hallhatatlan zeneköltőt kifejezetten *mint magyart* dicsőítette. Száz más meglevő (és már fölhasznált) bizonyítékon kívül is, ez a három adat elegendő arra, hogy Lisztet mint a mi elidegeníthetetlen nagyságaink egyikét tudjuk. S mikor Tisza Kálmán a miniszterelnöki székben Lisztet „nem magyarnak” nevezte (és tetemét ezért nem hozatta haza magyar földbe): csak azt bizonyította ezzel, hogy ő is ama műveltjeink közül való volt, akik nem tudják, hogy kicsoda is Liszt. . .

Az első önálló Liszt-életrajz megírásával a koalíció miniszteriuma megbizta zenészeink nesztorát, id. *Ábrányi Kornélt*, aki nemcsak kortársa volt „a Mesternek”. Ábrányi megírta könyvét: mintegy negyven fejezete közül csak az utolsók hiányoztak, mikor kéziratát bemutatta a miniszteriumban — itt egy fogalmazó a fiókjába tette s azóta, immár tizenhat éve, nyoma veszett. . . Lehet, hogy mint aggkori mű, nem volt tökéletes; de hogy a különböző terjedelmű külföldi életrajzoknál sokkal alaposabban, sőt kimerítőn foglalkozott Lisztnak a magyar zenei élethez volt viszonyával: az bizonyos, hiszen Ábrányi a munkatársa volt Lisztnak itthon; s ez teszi a kéziratot könyv eltűntét pótolhatatlan veszteséggé. Meg van írva. Évek óta kész egy terjedelmes, bizonyára be-